

הערל פרק שמיני יבמות

עמ.

עין משפט גור מוצה

צו א טוע"ע י"ד סימן
שאר סיני 3:
צ"ב ב מיי פ"ב מהל'
אוסורי צלה הלכה
מל ופ"ט הלכה י'
צ"ב ג מיי פ"ב מהל'
ממיה הלכה 7:
ק ד מיי פ"ב מהל'
אוסורי צלה הלכה כג
:כ

תורה אור השלם

1. ויקרא המלך
לבבועים ויאמר אליהם
והבבועים לא מבני
ישראל מהו כי אם
מתוך האמרי ובני
ישראל נשבעו להם
ויבטש שאלו להבטח
בקבאורו לבני ישראל
ויהודה: שמואל ב כא ב
ויאמר דוד אל
לבבועים מה אעשה
להם ובקה אבכר וברכו
את בחלת ה':
שמואל ב כא ג
3. ויאמר לו הבבועים
אין לנו כסף ורחב עם
שאלו ועם ביתו ואין לנו
איש לנחמתי בישראל
ויאמר מה אקם אמרתי
אעשה לכם:
שמואל ב כא ד
4. ונתן להם שבעה אנשים
מבניו והקענשו לך:
בבועת שאלו בחיה ה':
ויאמר המלך אני אתן:
שמואל ב כא ה
5. ולא ידבק בידך
מאוקה מן החרם למען
לשבו: וחקרו אפר ונתן
לך רחמים ורחמים
והרחם כאשר נשבע
להבטח: דברים יג יח
6. ויאמר משה אל העם
אל תיראו כי לבקעבור
נסות אתכם בא
האלהים ובעבור תהיה
יראתו על פניכם לבטחי
התקאה: שמות כ טו
7. ידעתי למען אשר
יצוה את בני ואת בנות
אחרי ואמר דוד ה'
לעשות צדקה ומשפט
למען הביאי ה' על
אברותי את אשר דבר
עלי: בראשית יח ט'
8. ויחק המלך את שני
בני רצפה בת איה אשר
לך להשאל את ארמי
ואת מבפשת ואת
חמשת בני מיכל בת
שאלו אשר לך
לעריאל בן פרולי
המולתי:
שמואל ב כא ח
9. ותמל המלך על מפי
ביתו בן ויהוה בן שאלו
על שבעת ה' אשר
ביניהם בן דוד ובין
יהוה בן שאלו:
שמואל ב כא ז
10. לא ימירו אבות על
בנים ובנים לא ימירו על
אבות איש בתקאו
יהוה: דברים כד טו
11. ותקח רצפה בת איה
את השק ותשתו לה אל
הצור מתחלת קציר עד
נתקו מים עליהם מן
השמם ולא נתנה עוף
השמם לבנות עליהם
יהוה ואת יתת השדה
ללקח: שמואל ב כא י
12. לא תלין ובלתו על
העץ כי קבור תקברו
ביום ההוא כי קללת
אלהים תלין ולא תטפאו
את אדמתך אשר ה'
אלהיך נתן לך
וקצרו ושלשו ושרי רכבו
וקצרו: מלכים א כב כ
15. ויחפר שלמה כל האנשים הגרים אשר בארץ ישראל אחרי חסרם וידך אביו ויחצאו מאה ותששים אלף ושש מאות: דברי הימים ב כ טו 16. וישעיהם שבעים אלף סבל והלמא ישראל הוּו לא סלקא דעתך דכתיב 14 ומבני ישראל לא נתן שלמה עבד ודלמא 6 דוגור בעלמא אלא מהכא 15 ויספר שלמה כל האנשים הגרים אשר בארץ ישראל [וגו'] וימצאו מאה וחמשים אלף [וגו'] 16 וישעיהם שבעים אלף (נושא) סבל ושמונים אלף חוצב בהר ונתנים דוד גור עליהם משה גור עליהם דכתיב 17 מחוטב עצין עד שואב מימין משה גור להוא דרא דוד גור לכולי דרא ואכתי יהושע גור עליהו דכתיב 18 ויתנם יהושע ביום ההוא חוטבי עצים ושואבי מים לעדה ולמוזה ה' יהושע גור בזמן שבית המקדש קיים דוד גור בזמן שאין בית המקדש קיים

אורמוני ומפיושת. אורמו מפיושת היה בן שאלו ואמר ר"ת דהוא היה רבו של דוד לאמר צפרק קמח דבכרות (ד' וס) שהיה מנייש פני דוד הצלחה וגרסם ללא מפיושת שמו אלא איש בעל שמו כי מפיושת בן שאלו נקרא איש בעל בצדרי הימים ולא כמה שכתבו בספרים איש צושט שמו ללא מנישו צושט מקום איש צושט שנקרא מפיושת ואיש צושט נהרג במחלת מלכות בית דוד קודם מעשה הגבועים לילכל למימר דמפיושת בנו של יהונתן היה רבו של דוד לאותו לא מנישו צושט מקום שנקרא לא איש צושט ולא איש בעל וא"ת ולמה לא חלק לו כבוד לרבו לבקש עליו רחמים שלא יקלטו הארון וי"ל דשמח צקש ולא נענה:

ותמהו זה אר הצור. אומר במדרש אל הצור שהלדיקה (ט) עליו הדין ואמרה הצור תמים פעלו: **דונגר גרסי.** מדת שכירות דדון לצון מדה כלאמר צבצב צמח (ט) (דף 5:) וקרו ליה (א) דון פפא: **ונתנים** דוד גור עליהו. צייר שמעתי פי' בקונטרס שגור עליהן חמנות וכדכתיב והגבועים לא מבני ישראל המה וגו' כלומר אין ראויין להדבק בישראל והשתא פריך דמשה גור עליהן עבדות ואסור משום לא יהיה קדש ומשני דמשה לא גור אלא להשואל דלא ויהושע זומן שצדקתי קיים ומנישו למימר ללא נאסרו צושט פסג משום לא יהיה קדש כיון דלא גור עליהן עבדות אף צומן שאין ציית המקדש קיים ודוד גור עליהן חמנות ולא שצדקס לכולהו דרי ואמי שפיר הא דליין צנמנים תורת עבדים דמתן צאלו נערות (מסובות דף כט.) וס' דהבא על הנתינה יש לה קנס ואילו צבא על השפחה מתן דלין לה קנס ואומר צירושלמי אפי' משומרת שלא נבעלה ועוד דאם יש צדקס תורת עבדות ליתסרו חרורי צנמני דמשומרת אסור שצדקס כלאמר צליו עבד ותליו בן חורין לישא צפחה אין יכול וצפרק עשרה יוסטין (קידושין דף סט.) קאמר דחרורי ומנישו מותרים לצבא זה ציה ועוד ה' לפש דהכי פריך ולא עבדות ממש משה גור עליהן ומסתמא גור נמי שלא יתחמו צהם דלין נכון שיתחמו צהם כיון דנרלין כעבדים ודוד נמי נוכל לומר דגור עליהן עבדות כדי שלא יתחמו צהם והשתא פריך שפיר דמשה גור עליהן ויחא השתא הא דקאלמר צימני ר' נקשו להחיר נמנייס להפקיע עבד משה ועל ידי כן יהיה מותר להתחמן צהם ומסיק דחלק מוצח מי ימיר וכיון דלישתמיר צהן שעבוד של חלק מוצח אין הגון לידבק צהם ופליגא דרבי חייא צר אלא דלמר חלק מוצח צומן שאין עבדות של חלק מוצח אפילו לכשיצנה ואין נראה לרבינו מס דמלוורייתא אסורי צללו ללא תתחמן כדמסיק רבא לעיל (ד' עו.) דבגירותו אית להו חמנות ומנן (מכות דף יג.) ואלו הן הלוקין הבא על הממורת ועל הנתינה ומינה איכא למימר דנתינה אגב שיטפא דממורת נקטה וכן צריך לומר למאי דהוא צעי רבא למימר דבגירותו לית להו חמנות דכלל דוכתא איירי בגירות גבי קנס ובעשרה יוסטין (קידושין סט.) צנמניתו ונראה לרבינו מס דדוד גור עליהם שעבוד והא דקאלמר לעיל ראוי להדבק עם ישראל היינו להיות בני חורין כמותן אצל חמנות אסור מדלוריייתא והא דקאלמר צימני רבי נקשו להחיר נמנייס לא להתחמן צהם אלא להפקיע עבדותם ואמר להם רבי חלק מוצח מי ימיר הלכך אין לנו להחיר אפילו חלקנו שלא ישתח חלק מוצח ופליגא דרבי חייא צר אלא דלמר חלק מוצח צומן שאין ציית המקדש קיים מותר ממיילא צלל שום המרה

תריסר ירחי שתא. לאלו דוקא דהא קרוב לתלמן שני הוא שהרי סוף שמויתו של דוד היה אלא לפי שאין דרך כבוד לספור אחר י"ח אחר שמתקבלו תנחומין על המת כלאמר צמועד קטן (דף כא:) **אין לנו.** לצדוע לשאלו וצמיתו לא כסף ולא זהב כי אס נפשות ואין לנו להמית צבאר ישראל כי אס צורעו: **והוקענשו.** תליה: צאומה זו. **ישראל:** הרחמנים נו'. והני צבועים כיון דלא מרחמי איני ראויין לידבק צהן מיר גור עליהן דוד לכך נאמר והגבועים לא מבני ישראל המה: **ויחמו המלך.** ואי צארו תליא מילתא כיון דלא קלטו ארון מהו חמלתו של דוד. ומשני שלא העבירו: **וכי משא פנים יש צדק.** וכי היה לו לדוד לישא פנים צדיני נפשות היה לו להעביר גור כולן: **ואכתי משא פנים יש צדק.** הואיל וקלטו ארון לא היה לו להמית אחר תחמיו: **ואל יתחלל שם שמים.** שיהיו האומות אומרים אין אומה זו ראוייה לידבק צה שהרי פטרו ידיהם צגרים ליטול מוונותיהם ולא עשו צהן נקמה: **עד לא ייתנו לקצורה:** דוגור. שכירים: **אלא מהכא ויספר שלמה (אס) כל האנשים וימצאו מאה וחמשים אלף וישעיהם שבעים אלף (נושא) סבל מחוטב עליך.** מדקרינהו לחוטבי עצים צנאפיייהו שמע מניה לאו צכלל ישראל נינהו ולאו צכלל גרים אלא עבדים ועבדים פטולים נינהו וצבועים חוטבי עצים נינהו דלחי אלקינהו יהושע: **משה גור עליהן להשא דא.** על חוטבי עצים שהיו צימיו: **ויסנס יהושע.** אלמא עבדים נינהו ויהושע לדורות הצבאים גור דכתיב (יהושע ט) לא יכרת מכס חוטבי עצים: **צומן צצדקתי קיים.** דכתיב (סס) ולמוזה ה': מלקטו

נתך מים עליהם מן השמים ולא נתנה עוף השמים לנוח עליהם יומם וחית השדה לילה והא כתיב 12 לא תלין נבלתו על העץ אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יהוצדק 13 מוטב שתעקר את אחת מן התורה ויתקדש שם שמים בפרהסיא שהיו עובדים ושבים אומרים מה טיבן של אלו הללו בני מלכים הם ומה עשו פשטו ידיהם בגרים גרורים אמרו אין לך אומה שראוייה להדבק בה כזו ומה בני מלכים כך בני הדיוטות על אחת כמה וכמה ומה גרים גרורים כך ישראל על אחת כמה וכמה מיד נתוספו על ישראל מאה וחמשים אלף שנאמר 13 והי לשלמה שבעים אלף נושא סבל ושמונים אלף חוצב בהר ודלמא 14 ישראל הוּו לא סלקא דעתך דכתיב 14 ומבני ישראל לא נתן שלמה עבד ודלמא 6 דוגור בעלמא אלא מהכא 15 ויספר שלמה כל האנשים הגרים אשר בארץ ישראל [וגו'] וימצאו מאה וחמשים אלף [וגו'] 16 וישעיהם שבעים אלף (נושא) סבל ושמונים אלף חוצב בהר ונתנים דוד גור עליהם משה גור עליהם דכתיב 17 מחוטב עצין עד שואב מימין משה גור להוא דרא דוד גור לכולי דרא ואכתי יהושע גור עליהו דכתיב 18 ויתנם יהושע ביום ההוא חוטבי עצים ושואבי מים לעדה ולמוזה ה' יהושע גור בזמן שבית המקדש קיים דוד גור בזמן שאין בית המקדש קיים

(א) ועקר הסנה אסופא דקרא אס צחטאו יומתו ועי' חס' ע"ז לו: ד"ה דכתיב לא תתחמן וכי' חס' צנמנות טו. סוף ד"ה אלו, (א) וצבא הערוך רונגר פירוש לצון פסיק ר"י יוס גר כמר כלומר שמי יוס ועין צ"ב קבל. שנס הכרטיס צס"ר כח כח כך רונגר, (א) ולפניו אחת רח פפא,]

הגהות הב"ח

- (א) גם ונפייסניהו מיד ויקרא: (ב) חס' ד"ה וחסטו וכו' שהלדיקה עליהם הדי: (א) ד"ה דונגר וכו' כלאמר צ"ב. צ"ב דף 5' וסס משמע דהו גרסי' רח' חס' פפא שוב מאלמי צ"ב דף 5' קבל ע"ל דלרין לגרוס חורג והוא שמי חמנות רח פי' יוס וגר פי' כמר דהיינו שמי יוס וכן מ"ל דל"ל כין חורג דר"ל שמי יוס דמית דונגר אין לו פיוש כלל וא"כ גס גרסי' צ"ל רח פפא וק"ל:
- (ב) דבריהם כט כג 13. ויהי לשלמה שבעים אלף נושא סבל ושמונים אלף חוצב בהר ונתנים דוד גור עליהם משה גור עליהם דכתיב 17 מחוטב עצין עד שואב מימין משה גור להוא דרא דוד גור לכולי דרא ואכתי יהושע גור עליהו דכתיב 18 ויתנם יהושע ביום ההוא חוטבי עצים ושואבי מים לעדה ולמוזה ה' יהושע גור בזמן שבית המקדש קיים דוד גור בזמן שאין בית המקדש קיים
13. ויהי לשלמה שבעים אלף נושא סבל ושמונים אלף חוצב בהר ונתנים דוד גור עליהם משה גור עליהם דכתיב 17 מחוטב עצין עד שואב מימין משה גור להוא דרא דוד גור לכולי דרא ואכתי יהושע גור עליהו דכתיב 18 ויתנם יהושע ביום ההוא חוטבי עצים ושואבי מים לעדה ולמוזה ה' יהושע גור בזמן שבית המקדש קיים דוד גור בזמן שאין בית המקדש קיים
14. ומבני ישראל לא נתן שלמה עבד ודלמא 6 דוגור בעלמא אלא מהכא 15 ויספר שלמה כל האנשים הגרים אשר בארץ ישראל [וגו'] וימצאו מאה וחמשים אלף [וגו'] 16 וישעיהם שבעים אלף סבל והלמא ישראל הוּו לא סלקא דעתך דכתיב 14 ומבני ישראל לא נתן שלמה עבד ודלמא 6 דוגור בעלמא אלא מהכא 15 ויספר שלמה כל האנשים הגרים אשר בארץ ישראל [וגו'] וימצאו מאה וחמשים אלף [וגו'] 16 וישעיהם שבעים אלף (נושא) סבל ושמונים אלף חוצב בהר ונתנים דוד גור עליהם משה גור עליהם דכתיב 17 מחוטב עצין עד שואב מימין משה גור להוא דרא דוד גור לכולי דרא ואכתי יהושע גור עליהו דכתיב 18 ויתנם יהושע ביום ההוא חוטבי עצים ושואבי מים לעדה ולמוזה ה' יהושע גור בזמן שבית המקדש קיים דוד גור בזמן שאין בית המקדש קיים
15. ויספר שלמה כל האנשים הגרים אשר בארץ ישראל אחרי חסרם וידך אביו ויחצאו מאה ותששים אלף ושש מאות: דברי הימים ב כ טו 16. וישעיהם שבעים אלף סבל והלמא ישראל הוּו לא סלקא דעתך דכתיב 14 ומבני ישראל לא נתן שלמה עבד ודלמא 6 דוגור בעלמא אלא מהכא 15 ויספר שלמה כל האנשים הגרים אשר בארץ ישראל [וגו'] וימצאו מאה וחמשים אלף [וגו'] 16 וישעיהם שבעים אלף (נושא) סבל ושמונים אלף חוצב בהר ונתנים דוד גור עליהם משה גור עליהם דכתיב 17 מחוטב עצין עד שואב מימין משה גור להוא דרא דוד גור לכולי דרא ואכתי יהושע גור עליהו דכתיב 18 ויתנם יהושע ביום ההוא חוטבי עצים ושואבי מים לעדה ולמוזה ה' יהושע גור בזמן שבית המקדש קיים דוד גור בזמן שאין בית המקדש קיים
17. ויספר שלמה כל האנשים הגרים אשר בארץ ישראל אחרי חסרם וידך אביו ויחצאו מאה ותששים אלף ושש מאות: דברי הימים ב כ טו 16. וישעיהם שבעים אלף סבל והלמא ישראל הוּו לא סלקא דעתך דכתיב 14 ומבני ישראל לא נתן שלמה עבד ודלמא 6 דוגור בעלמא אלא מהכא 15 ויספר שלמה כל האנשים הגרים אשר בארץ ישראל [וגו'] וימצאו מאה וחמשים אלף [וגו'] 16 וישעיהם שבעים אלף (נושא) סבל ושמונים אלף חוצב בהר ונתנים דוד גור עליהם משה גור עליהם דכתיב 17 מחוטב עצין עד שואב מימין משה גור להוא דרא דוד גור לכולי דרא ואכתי יהושע גור עליהו דכתיב 18 ויתנם יהושע ביום ההוא חוטבי עצים ושואבי מים לעדה ולמוזה ה' יהושע גור בזמן שבית המקדש קיים דוד גור בזמן שאין בית המקדש קיים
18. ויתנם יהושע ביום ההוא חוטבי עצים ושואבי מים לעדה ולמוזה ה' יהושע גור בזמן שבית המקדש קיים דוד גור בזמן שאין בית המקדש קיים